

Entrevista; Pere Pons: un cristià és aquell que no té res seu

L'amic en Pere "Lluent" un segle de vida per Vilafranca

El PP critica el PSM perquè Vilafranca no tindrà policia rural

ES MOÏNOU

VILAFRANCA

NOVIEMBRE • 92
Número 68

**PRENSA
CORNIA**

"ES MOLÍ NOU"

Publicació mensual de
l'Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Depòsit Legal
PM: 366 - 1986

Edita:

Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Redacció i col.laboradors:

Jaume Català Sansó
Andreu Bauçà
Margalida Bauçà
Cati Rosselló
Bàrbara Sansó
Francesc Amengual
Joan Barceló
Joan Jaume
Bartomeu Català
Biel Monserrat
Jaume Nigorra
Miquel Capellà
Jaume Sansó
Pere Fons
Col.legi Públic
Pere Gari
Brosio, Ambrosio
Bernat Estrany
Gabriel Gelabert
Televisió Vilafranca
Damià Agustí
Miquel Barceló

Imprés a: **Imprenta Leo**

Plaça Ramón Llull, 3 • Tel. 55 42 86
Fax 55 17 25 • MANACOR

**Els articles publicats en aquesta
revista sols expresen l'opinió
dels seus autors.**

Dues passes endavant; una endarrera

La Llei d'Espais Naturals (LEN) aprovada pel Parlament Balear la passada legislatura va posar fi a una etapa de la nostra història marcada per les batalles constants entre el moviment ecologista i algunes promotores urbanístiques per preservar o edificar alguns espais naturals que havien escapat del primer boom de la construcció. Sa Dragonera, Es Trenc, S'Albufera, Sa Canova, Capocorb o Mondragó són topònims que han quedat per recordar una lluita col·lectiva i desordenada, incapaç de frenar el desordre que imposava la lògica de les inversions, mancada d'unes Directrius d'Ordenació del Territori que harmonitzassin el creixement i la conservació del patrimoni comú.

La Llei d'Espais Naturals no organitzava el territori de les Balears, no ens permetia saber QUE podíem fer i ON podíem fer-ho, però almanco delimitava els espais on NO podíem fer determinades construccions, almanco preservava una part substancial del nostre paisatge. No era la terra de Canaan, però era una passa endavant en la travessa del desert.

Ara, el Parlament balear, a instàncies del grup PP-UM, ha iniciat els tràmits per modificar aquella llei. Els arguments de la majoria són ben vàlids: el text vigent de la LEN presenta unes equivocacions, uns errors que s'han de subsanar per no perjudicar interessos legítims. Seria necessari estar-hi d'acord si els diputats del PP-UM haguessin explicat, un per un, els errors que han detectat a la LEN i si justificassin cadascun dels retalls que proposen.

No ho han fet, i això ha obert la veda de les sospites. L'experiència ens fa veure interessos particularment inconfessables darrera cada quarterada usurpada a la natura, darrera cada paisatge furat a les generacions futures. Més quan el text presentat pel PP-UM és particularment impresentable, amb errors que delaten presses i amb uns mapes indesxifrables que fan impossible el debat. En alguns casos, els retalls són tan grans que just els explica la demagògia o la venjança.

Si la LEN ha de reformar-se és necessari el consens. L'Ordenació del Territori no pot ser moneda de canvi, no pot estar en mans de transfugues ni pot ser imposada per les majories. No podem malbaratar els mapes cada quatre anys en funció dels resultats electorals. La seguretat jurídica demana estabilitat.

Després de nou anys d'autonomia encara no tenim aprovades unes Directrius d'Ordenació del Territori previstes a la Llei. El present i el futur són plens d'incertesa. Terra i ciutadans cohabitaven sense cap llei que els empari. Mai no sabem que passarà demà. La LEN va ser una passa endavant. Ara no hauríem de tornar a Egipte.

EL PP CRITICA EL PSM PERQUÈ VILAFRANCA NO TENDRÀ SERVEI DE POLICIA RURAL

El Batle es va pronunciar davant la Mancomunitat abans de dur el tema a plenari

La reunió plenària del passat 30 d'Octubre va debatre l'autoexclusió de Vilafranca del servei de Policia Rural que la Mancomunitat del Pla, amb el suport del Govern balear, vol que entri en funcionament a partir de la primavera de 1993. El cost anual d'aquest nou cos de seguretat estarà entre els 40 i 50 milions, pagats en la major part pels Ajuntaments dels pobles de la Mancomunitat del Pla. En una primera estimació, l'equip de govern de Vilafranca ha insinuat que l'aportació econòmica dels vilafranquers seria d'uns 4 milions cada any. Aquesta quantitat ha estat considerada excessiva pel grup que governa l'Ajuntament. El PSM és partidari, abans de destinar 4 milions a la Policia Rural, de

potenciar la Policia Local amb un nou membre.

A la darrera reunió del consistori, el grup de l'oposició es va mostrar favorable a la integració de Vilafranca en el servei de una policia mancomunada. El PP va deixar sentir la seva veu de protesta per l'autoexclusió de Vilafranca. La crítica arriba també després de que el batle duqués a ple un tema sobre el que el batle, Joan Bauçà, ja havia donat la postura de Vilafranca davant la mateixa Mancomunitat des Pla. El pronunciament formal del nostre Ajuntament s'havia produït fa dos mesos i per tant molt abans que el PSM ho presentàs a ple.

La Policia Rural estarà formada per 15 agents, en una primera etapa de consolidació, amb un destacament a Sineu i es dedicarà a les tasques de seguretat, sobretot a l'àmbit de la fora vila. Vilafranca s'ha negat a participar-hi al·legant motius econòmics, en veu del PSM, mentre que el PP va votar en contra d'aquesta autoexclusió.

Miquel Barceló.

*Qui pot dir de naixement
jo tendré una llarga vida,
només vos a dins La Vila
en vida i més de cent.*

*Sereu des més recordats,
vos quedareu a sa histori,
en que es vostro cos mori
no quedareu oblidat.*

Gabriel Montserrat.

El cementeri presenta un aspecte inmillorable per Tots Sants

(Redacció).- Un any més per Tots Sants el nostre cementeri va rebre la visita de quasi tots els vilafraquers que al manco una vegada a l'any es reuneixen en família a llurs tombes per a recordar els sers

estimats que reposen a les sepultures. Una vegada més el cementeri va esser adornat de tal manera que ben be semblava un autèntic jardí de flors. La gent no mira prim a l'hora d'adornar. Flors, rams i

corones de tota casta tenen cabuda en un dia tan assenyalat. Durant tot el dijous, 1 de novembre, el recinte municipal fou visitat pels familiars i amics dels qui, passant a una millor vida, reposen a les tombes. El més de novembre començà amb temps prou fresc i això va fer que molta gent ja portés vestimenta hivernenca. La zona ampliada del cementeri, on s'han construït nous ninxos va esser tema de conversa i també de visita per a molta gent que no havia vist l'obra finalitzada.

L'ESCOLA INFORMA

Després d'una temporada d'absència a causa de les vacances, ha tornat començar un curs nou, 1.992 - 93. Havent ja passat un mes i mig des del nostre començament, tenim el gust d'informar-vos d'una sèrie de punts que seguidament apuntarem:

1. CLAUSTRE I EQUIP DIECTIU

Enguany ens han deixat: Paloma Sainz
Pere Oliver
Catalina Capó
Francisco Yániz
Jerónima Capó

I s'han incorporat: Florentina Hernández
Pilar Viète
Àngels Alzina
Apol.lònia Quetglas
Antoni Bibiloni

La distribució del professorat per tutories és:

Preescolar: Florentina Hernández

Primer: Assumpció Viète

Segón: Antònia Puigserver

Tercer: Pilar Viète

Quart: Carme Santos

Cinquè: Magdalena Estelrich

Sisè: Maria Estelrich

Setè: Àngels Alzina

Vuitè: Apol.lònia Quetglas

Educació Física: Antoni Bibiloni

Aquests són els mestres que componen el nou claustre.

Per altra banda cal apuntar qui són els membres que formen l'Equip Directiu d'aquest centre:

Catalina Oliver (Directora)

Assumpció Vieta (Cap d'estudis)

Carme Santos (Secretària)

2. CALENDARI ESCOLAR

D'acord amb l'O.M. de 9-6-89 i la circular de la direcció provincial del MEC, s'estableix el següent calendari escolar:

- Les classes ordinàries comencen el dia 14 de setembre i acaben dia 18 de juny.

- Els alumnes de vuitè finalitzaran les classes el dia 11 de juny, per tal de que es puguin expedir les certificacions corresponents.

- Seran dies festius dia 12 d'octubre (Festa Nacional d'Espanya), 7 de desembre (dia de la Constitució), dia 8 de desembre (La Immaculada), i aquells que s'assanyalin pels organismes oficials d'acord amb la normativa vigent.

- Les vacances de Nadal comencen el dia 24 de desembre i acaben el 8 de gener (ambdós inclosos).

- Els dies de festa escolar queden unificats per a tots els nivells, el dia 25 de febrer comença, per acabar el 2 de març. És a dir, 25 i 26 de febrer i 1 i 2 de març.

- Les de Pasqua seran del 8 al 18 d'abril (ambdós inclosos).

3. HORARI

L'horari lectiu d'aquest centre segueix essent el mateix que el de l'any passat, MATINS: de 9 a 12'30 h. i TARDES: de

14'30 a 16'00 h.

Cal dir-vos que tots els dilluns de 12'30 a 13'30 h., els mestres rebran a tots aquells pares i mares que vulguin una informació i orientació pedagògica en relació al procés educatiu dels seus fills.

També els dimecres de 12'30 a 13'30 h. hi haurà tutoria, tots els alumnes que tinguin ganes de recuperar o consultar qualsevol dubte sobre les matèries que els són impartides tenen possibilitat.

4. ACTIVITATS

EXTRAESCOLARS I ESCOLARS

Hi ha una sèrie d'activitats esportives, d'esplai que es realitzen a horari no lectiu. Qualsevol informació sobre les diferents activitats que es duen a terme durant aquest curs escolar, li pot ésser facilitada a l'escola.

Igualment, durant aquest any els mestres han planejat i preparat unes activitats complementaries a l'ensenyament que es fa dins l'aula, aquestes solen tenir relació amb l'espai natural.

5. VIATGE D'ESTUDIS

Cal aprofitar aquest breu butlletí informatiu de l'escola per comunicar-vos que ben prest s'obrirà un petit bar, el temps de l'esplai, dirigit pels alumnes de setè i vuitè, en compte de guanyar "quatre doblers" per poder anar de viatge.

El bar s'obrirà tres dies a la setmana, i cada dia haurà menjars diferents. Aprofitam l'ocasió per demanar-vos la vostra col.laboració a totes aquestes activitats que es duran a terme durant aquest curs escolar.

Eleccions al Consell Escolar

D'acord amb la legislació vigent, durant el mes de Novembre es procedirà al C.P. "Es Cremat" a l'elecció i posterior constitució del CONSELL ESCOLAR, que constitueix l'instrument de participació en la vida escolar de tots els sectors implicats (professorat, alumnat i tutors/res).

Normes generals sobre les eleccions de pares i mares

1.- Poden presentar-se i ésser elegits tots els pares i/o les mares o representants legals de l'alumnat.

2.- L'elecció es produirà entre els candidats admesos per la Junta (formada per un representant del professorat, un representant pares/mares, un representant de l'alumnat; tots ells elegits per sorteig, juntament amb els suplents; i la directora).

3.- Abans de les eleccions es constituirà una "mesa electoral" que estarà integrada per la directora del centre i 4 pares/mares o tutors legals elegits per sorteig amb els suplents/tes.

4.- Podran actuar com a supervisors de la votació pares/mares o tutors legals proposats per l'A.P.A. o avalats per 10 firmes d'electors.

5.- El VOT serà directe, secret i no delegable. Cada elector podrà fer constar a la seva papereta un màxim de dos noms. Havent de presentar el DNI per exercir el dret de vot.

6.- Es podrà votar per correu. Les cartes hauran d'arribar a la "mesa electoral" abans de realitzar-se l'escrutini.

A.- EL CENS ELECTORAL de tots els pares/mares o tutors de l'alumnat del Centre estaran exposats al tauler d'anuncis a partir de dia 8 fins dia 21 de Novembre.

B.- Les CANDIDATURES seran presentades per escrit dirigides a la Junta Electoral fins el dia 12 Novembre a les 12:30. (l'A.P.A. podrà presentar candidatura diferenciada.)

C.- Les candidatures seran proclamades i exposades al tauler d'anuncis del Centre a partir de dia 13 de Novembre.

D.- El sorteig dels membres de la "mesa electoral" serà realitzat mitjançant acte públic en el centre el dia 9 de Novembre a les 12:30 hores.

E.- Les votacions es faran el divendres dia 20 de Novembre de les 19 h. a les 21:30 h. en el local del C.P. "Es Crema".

F.- La Junta Electoral del Centre resoldrà els dubtes o les consultes que es puguin produir.

La Direcció.

REDACCIO ■ BONANY

Com cada any per les verges l'escola organitza la tradicional excursió a Bonany. Allà dalt els al.lots regalen clavells a les al.lotes i elles els regalen bunyols. Aquest any per pujar al puig ens varem separar. Els de vuitè i alguns de setè, Juntament amb el mestre de gimnàstica agafarem un camí més curt. Partíem a les 9'25 i a les 10'00 ja érem al puig. Ens van cansar molt, no ens vam aturar cap vegada. Allà dalt tots els cursos agafaren lloc per estar-hi tot el dia.

Els de vuitè ens varem instal·lar aprop del mirador, allà repartírem els bunyols, els bunyols i els clavells. Els més petits es varen pintar la cara així

Sr Batle

Ajuntament de Vilofranca

Sr Batle:

Som en Toni Sansó, el germà d'en Miquel, es que se va rompre els lligaments.

Voic escriure aquesta carta per que me vull queixar dels semàfors que heu posat. Trob que és una benedictura posar un semàfor que no va bé. Si en aquest poble hi ha d'haver semàfors, Per favor que vagin bé.

Si pot ser, arreglau-los, així el poble l'hi estarà agraït.

Atentament: Toni

Vilofranca 26-10-92

Un alumne de 6^è
del col·legi públic "Es Creuat"

volgueren; alguns d'indis, de guerra, de pistoles... Tots jugaven a córrer, a encalzar-se, a amagar-se i altres jocs. A més de nosaltres també hi havia excursionistes de la tercera edat (tots de Palma) i alguns estrangers.

Els mestres darrera de Bonany feren un fogueró on aquí volia hi podria torrar carn, sobrassada, botifarró...

Algunes de les mares dels nens petits varen fer bunyols el quals es van fer a l'aparcament de cotxes (a l'entrada de Bonany), aquells bunyols varen ésser molt bons, però com que no teníem fam vàrem tudar molts.

Els de vuitè ens vàrem seure a la taula que tothom anomena "dels grans", tots els

nens de qualsevol curs aspiren a seure-hi. Després de dinar hi ha haver una guerra d'aigua, on tothom es passejava amb botelles, cantiplores i tassons plens d'aigua

Als mestres els va agradar tant que també si varen afegir. Tots els grrrers varen acabar xops, el dia següent a l'escola es veien les conseqüències de la remullada, costipats, mocs,

Després de la guerra, els mestres ens varen cridar per anar a veure la mare de Deu.

I ara ja si, ja ens preparàvem (ens posavem en grups) per baixar.

Miquel
Barceló

Canyellàndia (I)

Aquest home, batiat suara com Suprem, que governa la colònia Balearum, que porta cucales, i que viu del poder gràcies al bofi "savoir fair" en regalar ensaïmades i xocolata a la tercera edat, (endemés de a alguns fer-los una residència entre el poble i foravila) està començant a crear escola de polítics en doble versió; els de butxaca ampla i els de butxaca foradada. Els primers, especialistes com ell en fer de repartidora, solen ensopegar menys a l'hora de l'examen electoral, perquè han fet tants de punts repartint favors que el seu palès empoltronament els permetrà, fins i tot paltrugar la col·lectivitat d'adeptes i pitjonar "els contraris". Els segons, lògicament, no Saben cosir, però sempre tenen l'avantatge de saber-se cercar bons padrins joves que en els moments de més desgràcies (econòmiques s'entén) i contratemps els amollaran el cable i esmolaran sa garrova per posar a llum les virtuts d'ensomni d'aquests malgastadors. Ara, totes les colles d'escolanets de Suprem, per evitar que els seus vots acabin als mostradors de les rebaixes, intenten, amb més mala idea que bones paraules, que la imatge del seu pare celestial no es difumini per la desprotecció de Ses Salines d'Eivissa, coneguda també amb el nom de Matuteslandia, on els interessos de família sembla que poden més que la necessitat de no omplir més de ciment el litoral de Canyellàndia.

Per si la colònia no en tingués prou amb la sal d'Eivissa, el batle de la Gran Ciutat, en una obra de

gran humanitat, ha estat trobat preparant el millor Bon Sosec pels seus servidors. Al cap i a la fi, una fumada eterna a les terres del compte Prevarico Vidal, ex governador de la província de Marrat-Sí, serà un luxe que no estarà a l'abast de qualsevol mortal.

Emperò totes aquestes historietes, encara que es grafiessin, no tendrien ni punt de comparació amb el tebeo de Robin González que el Pastor Obrador, en un nombre de 300 exemplars, ha repartit a les verdurers de les places de la Gran Ciutat. Aquest fill de la gran possessió de Ca'l Vià és ben capaç de vestir-se de bon apòstol, i sortir retratat a una revista de caire radical, amb tal de donar-se a conèixer. El Pastor Obrador, si cal i el temps ho permet, no té tampoc rampa a l'hora de cartejar-se amb Sant Pol del Mont Uiri per només una roda, no de carro sinó de premsa. I parlant de sants, cal fer esment que el patí polític de Canyellàndia tindrà una al·lotea d'esquerrans partidaris de la Catalunya Santa amb la progressió d'Esquerra Republicana de Catalunya. Així no és d'estranyar que Sant Pol, secretari dels tots el PSiMistes, porti un nivell de cabreig general. El somni d'aconseguir un escó de Lord a les pròximes eleccions generals es pot esvaïr. Mal llamp madò Llamp.

NOTA: Canyellàndia, pels qui van peixos en geografia, és un conjunt d'illes enmig d'un mar blau (color portland). Aquestes illes estan molt prop de Sicília. Sí, efectivament, allà on hi ha tanta màfia. (Aquesta secció continuarà... possiblement).

Una de Vampirs

Durant els últims dies, als mitjans de comunicació no s'ha sentit parlar més que de les eleccions a president dels EUA; que si ha guanyat Clinton, que si En Perot s'hi ha gastat molts diners...

Es trist pensar que la nació que celebrava les eleccions i que ha estat notícia durant tantes setmanes, essent només el 6% de la població mundial, consumeix el 55% de les riqueses totals. Mentrestant els països pobres, que representen més de les 3/4 parts de la població total consumeixen només el 6'5 d'aquestes riqueses, tot i que en produeixen el 80%.

Aquests països no són propietaris de la seva riquesa. Seria una beneïtura dir que Kuwait produeix petroli, el més correcte seria dir que els "ianquis" extreuen petroli a Kuwait.

¿Quina importància té que sigui un president demòcrata o un republicà el que governi un estat que impedeix el desenvolupament dels països pobres, xuclant-los la seva sang i donant-los "protecció"? La única protecció existent és la que disfruta el president titella, dels grups que pretenen l'alliberament de la seva nació.

Després d'aquests dos minuts de lectura, des que heu començat a llegir aquest article, han mort de fam 36 persones al tercer món.

Gràcies a la fam del tercer món la humanitat, en concret els EEUU, hem arribat a la lluna; i els americans poden presumir de ser el país que més armes té, i d'esser model a la resta del món.

Xavier Cañada i Crespi

Rondalla Depravada

"Torna-m'hi, Torna-hi"

No és just deixar l'amo en Biel com el deixarem. Tampoc és del tot seriós carregar-lo amb tota la responsabilitat dels problemes del nostre poble; ni tan sols els de Mallorca. A l'amo en Biel l'hem de deixar viure, parlar, menjar, riure, menar tractor, i fins i tot, descompondre Mallorca fins a tenyir-la com un pedaç de matances.

Ai l'amo en Biel... : Sou una persona tan bona... . Teniu una forma tan especial de dir les coses... . Amb una paraula: seguiré creient amb Vós.

Trobau estranya la meua admiració a aquest home?. Sabíeu que aquest home dirigeix la gran orquestra especuladora, demagògica, hipòcrita, promocionadora de la ignorància col·lectiva, privatitzadora dels bens públics, fiscal de la moral pública, etc., i etc. de Mallorca?. Encara no ho sabíeu?.

Jo era una persona senzilla, d'aquestes persones que es passegen per qualsevol carrer de Vilafranca, que en moltes ocasions veuen els problemes de Mallorca com a cosa externa, i que en la majoria d'ocasions fan de la imaginació el principal motiu per continuar lluitant pel que creuen. Però aquesta vegada no. No i no. Aquest home se'n va riure del Sant i de la Festa i ara ja se'n riu dels qui la fan.

El "culebrón" d'aquest estiu amb allò de la "Nina" i els Ports Esportius, amb els Espais Naturals, amb el senyor Jeroni Sainz que ens volia fer creure que a la Mare de Déu li diuen Joana, doncs tot aquest afer ens havia duit una mica de caire, remugarem tot el que havíem

de remugar i prometérem que això no acabaria així. Idò no s'ha acabat: ha tornat xerrar gruixat.

La revista mallorquina "RADICAL" ha decidit rompre motlles i millorar l'opinió cultural d'aquesta illa; notícies compromeses, crítiques imparcials i protestar la manca de polítiques culturals que s'ajustin al temps que ens ha tocat viure.

La publicació (inesperada per cert) d'una fotografia on apareixen persones relacionades amb el món de la música, l'art, el teatre i la política no hagués aixecat gens de pols i probablement hauria passat desapercebuda. Però no. Els responsables de la revista decidiren introduir-hi l'element crític, un element que creàs un esperit visionari diferent. Aquesta fotografia representa "l'última cena" d'en Leonardo Da Vinci, pintura mítica dins l'estètica pictòrica. Doncs els personatges, dels quals he fet esment abans, componen el quadre: Apòstols, Jesús i l'entorn. Us he dit que podria haver passat desapercebut si el que personifica a Jesús no hagués estat representat per En Macià Manera.

L'amo en Biel ha proclamat, com si de Caifàs es tractàs, que tots els que acompanyen en Macià a aquesta fotografia són uns deslleials i que, amb aquest acte, fan "Apologia del Terrorisme". Ala idò: torna-m'hi, torna-hi.

L'amo en Biel: m'agradaria que contestàs a aquestes preguntes;

- No creu que en Macià ja ha pagat dins la presó totes les acusacions que aleshores li feren i de les quals fou jutjat?.

Jaume Sansó
i Caldentey

- Quants dels qui han fet de Mallorca un pedaç brut seran acusats de terroristes baldament enrevoltin l'amo en Biel?.

- No és terrorisme el tema dels Espais Naturals i de Ports Esportius?.

- Quants dels seus amics han tengut judicis per desfalç, prevaricació, abús de poder, etc., i perquè són amics de l'Amo no fan apologia de res?.

- Quina apologia és el tema del "Bon Sosec" i de "Ses Salines d'Eivissa"?

L'amo en Biel: mentre vos tenguem donareu força als nostres arguments: trepitjareu "caca", riureu, parlareu, menjareu, menareu tractor i tractareu Mallorca com un pedaç de matances, (esperem que la sang no siga la nostra).

(D'EN JAUME "RABASSA", MÉS EMPRENYAT QUE UN MISTRO)

Joan Barceló

Un regal per tres-cents cinquanta quilos

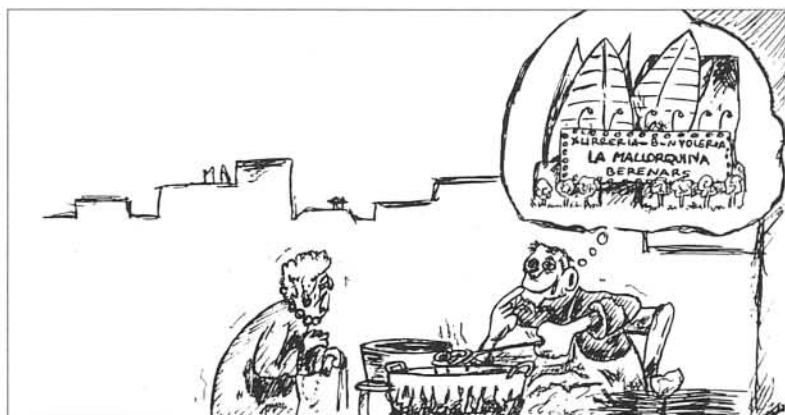
Això de "quilos" pot semblar un poc estrany. No són tres-cents cinquanta quilos de patates, que per bé del consumidor només van a deu pessetes el quilo (pobres foravilers!), ni tres-cents cinquanta quilos de bunyols (Déu n'hi dol), ara menjats amb motiu de les Verges i de les Festes de Santa Bàrbara. Són, ni més ni manco, que tres-cents cinquanta milars de pessetes (Beahl, no és res).

I és que cadascú conta el que li convé, i a molts els hi ha anat collonut amb l'Expo 92. Per tant, no és d'estranyar que molts parlin dels seus èxits com si cantassin l'Al·leluia, i, a més, quan tenen totes les despeses pagades pels ciutadans contribuents d'aquesta comunitat autònoma, anomenada "Balears".

Una vegada acabada l'Exposició Universal, on la nostra comunitat ha participat amb una, si és que es pot dir, inversió de més de mil milions, ha arribat el moment de decidir què es fa amb el pavelló balear.

El comitè organitzador d'aquest pavelló s'ha plantejat diverses sortides al problema, com ara que quedi allà dins el projecte "Cartuja 93", o bé desfer-lo.

Però la solució que més m'ha xocat ha estat aquella en què es regala el pavelló a l'entitat o institució, perquè el

desmunti, el dugui cap aquí i el torni muntar. Això, "només" costa tres-cents cinquanta milions. Vaja, quin regal!!!

Aquesta seria la millor solució, segons els dirigents de no sé on, ja que així s'evitarien els costos de manteniment, els quals inflarien força la partida de despeses dels pressuposts del Govern Balear.

Algú creu que el millor remei és una pira ritual, o sia, que cremar-lo resultaria molt més barat.

Si el desig de les autoritats és dur el mausoleu a les Illes "perquè els ciutadans el puguin disfrutar", el més correcte és que es carreguin aquest dinosaure damunt les espatles aquells a qui tots nosaltres hem pagat de les nostres butxaques els viatges de superluxe a terres andaluses. I fent honor al Cinquè Centenari ("Kinto Sentenario", perquè us soni) que tant han celebrat i lloat, poden realitzar el trasllat amb tapaculs i plomes, mentre els

fujeteja un comitè d'indis nadius d'Amèrica.

Com que segurament no sortirà cap entitat que vulgui aquest obsequi per un preu tan elevat, doncs, que el "tio Biel" el dugui a la seva possessió i hi posi les ametlles i garroves que hagi collit aquest estiu.

Al cap i a la fi, un s'adona que el més aproximat al pavelló de Balears hagués consistit en una extensió de sorra, un focus i un caramull de saquets de ciment, símbols ideals de la platja, sol i formigó que hi ha al nostre paisatge. Hagués estat el més original i no hagués empitjorat el resum que del Pavelló va fer una revista pagada per l'Expo: "Pase de largo".

Vilafranca de Bon Any, un passeig històric pels seus carrers antics i nous.

Aquest és el títol del llibre del Pare Andreu de Palma de Mallorca, un home que dedicà part del seu temps a descobrir la realitat dels carrers, antics i nous, del nostre poble.

Aquesta caminada que farem cada mes a la revista, que passarà des del "Carrer de l'aigua", passant pel Carrer Fra Lluís de Vilafranca, i acabarà al Carrer de la Viuda, vol donar a conèixer a tots els vilafranquers la vertadera història del carrer on viuen, segurament més d'un de vosaltres quedarà sorprès del que fou el seu carrer anys enrera.

Presentació:

Fà doscents cinquanta anys, estimats vilafranquers, que en el vostre poble benvolgut començava la vida parroquial. I amb ella començà, certament, tota la vostra història preuadaíssima, la vostra història civico-religiosa.

L'any 1685 -de bona memòria- se posava la Reserva del Santíssim Sagrament en l'església de Vilafranca de Bon Any; s'inaugurava la font o pila baptismal, i se començaven administrar els demés sagraments propis de la vida parroquial.

L'església de Vilafranca de Bon Any, posada sota al patronatge de Santa Bàrbara, s'eregia en sutragànea de la parroquial de Petra.

Tenim, així, des d'allavors, el pasturatge espiritual de la novella població tot just fundada i la consolidació de la seva vida civil.

A fi de commemorar, dignament i solemnement, aquests docents cinquanta anys de vida parroquial, a través dels quals se desenrol·la la vida piadosa, cultural i patriòtica de la vila, vet aquí perquè he pres motiu d'aquest fet gloriós, de grata recordança, per a dedicar, als benemèrits fills de Vilafranca de Bon Any, el recull de pensaments que vaig presentar en el sermó del Ramell (de la passada Corema); i com a record, també, de la Santa Corema de 1935 del mateix any commemoratiu d'aquella circumstància ja esmentada.

Aquí teniu el tema simpàtic i profilós, dedicat, d'una manera especial, a la joventut del vostre poble: Vilafranca de Bon Any. Un passeig històric pels seus carrers antics i nous.

No hi ha cosa més deliciosa que la història íntima dels carrers d'un poble.

La història dels carrers d'un poble, és la història de la seva fé i del seu patriotisme, és la història de les seves tradicions i dels seus costums memorables. Podrem dir, ben bé: és la història de tot el poble:

Cada carrer té la seva ànima, el seu historial, les seves glòries. Un fet allí succeït, un habitador allí nascut, una església o un convent allí edificat, un edifici notable allí construït, un ofici allí establert, una llegenda en aquell lloc engendrada, una circumstància topogràfico-arquitectònica... Tot això i molt més, influïnt en la típica nomenclatura urbana, determina diferents capítols de la història íntima d'un poble. I això és propiament, -la història popular sacro-profana- lo que allí sona més directament als seus honorables habitants.

Per aquesta raó nos hem determinat, encara que de pas, i a manera de recordatori, a fer la història popular dels carrers humils, però gloriosos, de la sempre humil i gloriosa Vilafranca de Bon Any.

Antigament, el poble donava nom als carrers: prenint motiu de les circumstàncies exposades. Ara, és l'Ajuntament que dedica les plaques rotuladores dels carrers i de les plaçes. En el primer cas tenim la nomenclatura urbano-administrativa i oficial; i no sempre les seves dedicatòries són raonables i encertades -sobre tot quan se tracta de canvis de nom- perquè les dedicatòries són raonables i encertades -sobretot tot quan se tracta de canvis de nom- perquè les dedicatòries oficials, gaire bé sempre, solen estar influenciades pel règim polític que governa.

Els carrers que, fa més de cent anys, conserven una nomenclatura popular tenen dret a que se'ls hi respecti la pròpia nomenclatura. Pels carrers que s'obrin i s'estableixen de bell nou, allavors, certament, les dedicatòries modernes no trenquen cap tradició ni borren cap història.

Fetes aquestes petites consideracions introductòries anem, frissosos, a començar el passeig històric pels carrers simpàtics de Vilafranca de Bon Any.

Àce Maria Puríssima

Nota: Aquesta presentació està escrita igual que així com ho va fer el Pare Andreu.

Jaume Català Sansó

Per Santa Bàrbara

*Per salvar es nostros béns
invocàvem una santa,
aquesta era Santa Bàrbara
per aturar es mal temps.*

*Per por des ploure i es llamps
sa gent sol estar assutada,
Santa Bàrbara anomenada
per això era abans.*

*Santa Bàrbara perdona
a tots es vilafranquers,
en que no plogui demés
si la tenen per patrona.*

*Ses festes sempre van bé
sigui per sant o per santa,
i mos ajuda a fer planta
si mos queda cap dobler.*

*Sa crisi va a caramull
no hi van tant es dobbers,
mos ne duren un revés
que mos abaixarà s'orgulll.*

*Hem d'anar alerta a gastar
i a fer es ruïssos grossos,
a pelar un poc més ets ossos
i aprofitar més es pa.*

*Anar a lo més barato
si es compte no mos surt,
es puro un poc més curt
en que no faci tan bo.*

*No tot han de ser alabances
ni fer riure brevejant,
per sa santa o pes sant
a fer bunyols i matances,*

*Demà dia de Tots Sants
quantes flors apreperades,
per ses vides ja acabades
des nostros difunts germans.³*

D'en Galileo Galilei

*Reconèixer un fracàs
és una cosa acertada,
sense remei tal vegada
les convendrà anar a repàs.*

*En Galileo Galilei
de molta sagiduria,
es clero el perseguia
i ara té l'Opus Dei.*

*Capaços de dubtar
que sa terra era rodona,
jo no sé qui els perdona
momés el volien matar.*

*Al manco demanassin perdó
crec que seria lo seu,
tants de ministres de Déu
i quasi tots per tudar-ho.*

*Massa desastres callats
i no ho saben reconèixer,
per bons no deven merèixer
en públic esser jutjats.*

*Dic a sa meva manera
que basta de tapar-se,
poc d'història vertadera
una vergonyosa fe.*

*N'hi ha de bons per ajudar
poc en fora hi ha proves,
n'hi ha que fan cases noves
amb so nom de capellà.*

*Si vos queda gens de goig
seguiu aquest bon camí,
partiu i tornau partir
i arribau amb so llum roig.*

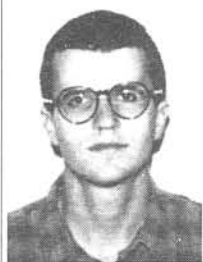
G L O S E S

A ma mare...

*Perla blanca
i vermella rosa,
tendra com una flor.*

*Bella gota de rovada
damunt els lliris
a la matinada.*

*Així era ma mare
i així seguirà sent
fins que un dia en el cel
juntetes tornen a estar!*

En Pere Fons: EL CRISTIANISME PER REALITAT

En Pere Fons i Pasqual va néixer a Manacor el 1938. Dels quatre germans que eren, un d'ells va morir als 21 anys, víctima d'un accident de moto. De sempre, va viure a foravila i féu set anys de porquer a son Mesquida.

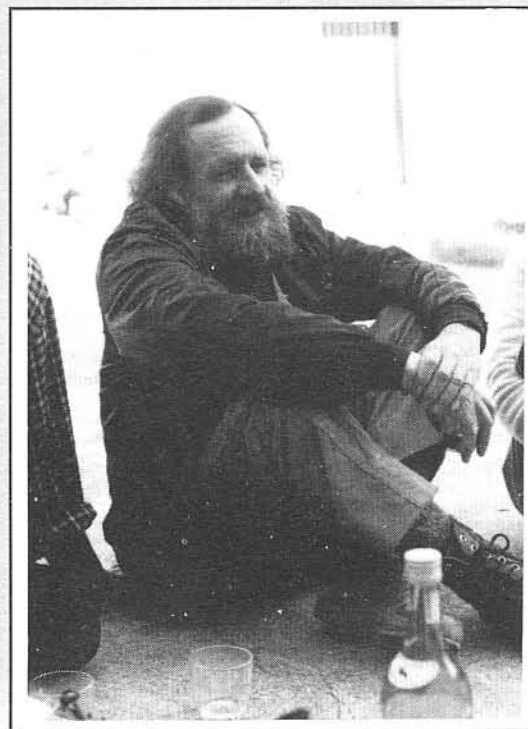
Als catotze anys va anar a Manacor, al Seminari, i segons em conta: "amb un estiu vaig fer l'ingrés i m'admeteren per llástima, perquè no sabia quasi res". Al cap de dos anys se'n tornà a ca seva, on hi va estar una any. Després retornà al Seminari, i al 66 ja va sortir de capellà. En aquest moment -em conta ell- "el superior em digué que havia estat "impermeable"; car, no em varem poder fer canviar". Tenia, aleshores, 28 anys.

Ja de tot d'una el varen col·locar de capellà a son Macià, on va dur a terme importants obres a la seva església: "vàrem tomar l'església i la vàrem fer nova".

D'aquí, l'enviaren al Perú: "jo no en en feina comptes, d'anar-hi; però el bisbe, després d'haver anat a onze capellans més i que tots li haguessin dit que no, va tenir a verure'm i jo li vaig dir que sí, però amb la condició que, abans, s'acabassin les obres de l'església de son Macià. I, fins que no la vaig haver acabada, no vaig haver d'esperar dos dies; després em vaig embarcar i al cap de 21 dies dins el vaixell, vaig arribar a Lima". A Perú hi va romandre 5 anys, "la meitat a la muntanya i la meitat a Lima".

Després vengué a Mallorca, i, gràcies al vicari episcopal, en Pep Estelrich, l'enviaren a Vilafranca, on va estar tres anys.

Al cap d'aquest temps "em tornaren dir per anar al Perú, i hi vaig estar cinc anys més, tot el temps a la muntanya. D'aquí

m'enviaren a Maria de la Salut, i encara hi som. Ara, per Pasqua, farà set anys, que hi hauré estat".t

Segurament tots ja ho coneixeu, a "en Pere". Sí, perquè és amb aquest nóm, "en Pere", i no amb el clàssic "don", am què l'anomenaven i encara l'anomenam. Almenys, els joves, i crec que també la majoria de la gent ja més gran. Car, l'empremta que va deixar quan vengué a la Vila, ni de lluny, encara no s'ha esborrada. Més, encara: va canviar la manera d'entendre la vida de molts de vilafranquers, i va clarificar la seva ment respecte a certes coses que fins aleshores ningú no sabia. Pensem que va ser al 79 quan arribà, una època encara propera a l'acabament de la llarga era franquista (en Franco morí al 1975), i , per tant, una

època en què la tradicionalitat (entesa en el seu sentit negatiu) i la ignorància (en tots els aspectes, no solament en el religiós) eren la nota dominant. I tan sols tres anys li bastaren a en Pere (tant de bo fossin estats més!) per transformar la Vila de dalt a baix. La reforma del nostre temple, la construcció del parc parroquial, la posada en funcionament de la revista informativa "Santa Bàrbara" (que, malauradament, avui ja no existeix), l'impuls de la joventut (amb la creació del "Club"), la iniciació dels campaments d'estiu i la creació del Club d'Esplai, el començament de les classes de "mallorquí, la creació del Grup Excursionista, les reformes impor-

tants del camp de futbol, la creació del grup de teatre de "Sa Paparra", l'impartiment de classes de música, i tantes d'altres coses, foren somnis fets realitat a partir de l'arribada d'en Pere i la injecció vitamínica que donà al nostre poble. Perquè, aquell, no era un "rector" com els altres. Almenys, no s'assemblava gens als que fins aleshores havíem conegut.

M'en recorda, encara (sí, i dic "encara" perquè jo, al 79, només tenia 8 anys), que el primer dia que va dir la missa en diumenge, en què ens va contar d'una manera insòlita la seva arribada al port de Palma després de l'estada al Perú, la gent ja en va quedar un mica al·lucjada per aquell capellà nou.

La seva manera de vestir, ben humil; el seu estil de fer les coses, i la manera de dir la missa era una d'elles, ens aclaparà.

A partir d'aleshores -d'aquell diumenge, si tant voleu- en Pere començà a ser una persona coneguda, molt coneguda.

Per a alguns, la majoria, ho era per bé: l'admiraven -i l'admiren- i connectaven amb la seva ideologia. Per a d'altres, una petita minoria, ho era per mal: l'odiaven perquè allò que predicava anava en contra dels seus interessos personals (és ben segur que ja heu endevinat quins eren uns i els altres). La qüestió, però, era que tothom en parlava, d'en Pere...

... I en parlem, encara. I més avui en dia, una època en què els canvis polítics se succeeixen ràpidament, en què les guerres i convulsions econòmiques són feroços i, sobretot, en què la crisi de l'Església és un fet evident. Perquè -tots ho sabem- a hores d'ara l'Església institucional es troba immersa en un pou profund i obscur del qual no podrà sortir si no es produeix una reforma radical dels seus esquemes tradicionals. És en aquest marc que la ideologia d'en Pere -el vertader Cristianisme- pren un relleu i una importància que fa molt de temps que no havia assolit. Almenys, teòricament. Car, davant aquests signes d'ineficàcia manifesta d'un antic sistema (polític, econòmic i religiós) es fa necessària la implantació d'un nou ordre, d'un nou model. I aquest model, no podria ser ben bé el Cristianisme

Un cristià és aquell que no té res seu.

- Pere, podries explicar-nos quines són les principals diferències que veus entre aquests dos conceptes: ESGLÉSIA I CRISTIANISME?

- Bé, l'església, com a institució, hauria de ser el Cristianisme. Si no és cristiana és perquè no és Església.

Però, més que distingir entre l'Església i Cristianisme, crec que hauríem de distingir entre CRISTIANISME i RELIGIÓ. Per exemple, el Papa i l'Església són coses religioses. Molts de capellans som religioses, perquè ens senyam, perquè ens batiam, perquè deim missa...

Què és un cristià, doncs? és aquell que no té res seu.

El món capitalista només pot ser religiós, però no cristià. I el nostre bisbe de Mallorca només pot ser religiós, però no cristià.

L'Església són persones vives que fan justícia, amor, que són lliures. Per tant, l'Església sempre és cristiana.

La religió sempre oprimeix; ja ho diu la mateixa etimologia ("religió" ve de fermar, rel·ligar). La nostra religió sempre oprimeix. Per això ens agafen prest per confirmar-nos; sinó, més tard no n'agafarien cap. El mateix passa amb l'acte de batiar, que es fa als infants, quan, realment, s'hauria de fer als adults i amb ús de raó. Car, es batiem els cristians, no els que no són cristians i que creuen que gràcies al bateig aconseguen aquesta nova condició. Per batiar-se, un, abans, ja ha d'estar convençut que és cristià. Sant Pere diu: "convertiu-vos i feis-vos batiar". Però, després de la conversió, és clar. Així, doncs, les cerimònies religioses (com ara el batiar) són totalment simbòliques, i molt belles i poètiques, però ningú no les entén.

M'agradaria dir una frase que sempre apunt per demostrar que les

Les religions són una manera de separar els pobles: "Quan els déus es posin d'acord, nosaltres ja hi estarem".

religions són una manera de separar els pobles i les reces: "Quan els déus es posin d'acord, nosaltres ja hi estarem".

- Què és per a tu el CAPITALISME?

- T'ho diré amb una comparació: El capitalisme és una màquina de dos forats. Per sortir un ric per un forat, han de sortir molts de mils de pobres per l'altre.

En el sistema capitalista, l'home vol dominar l'altre. És un sac sense cul, o una paparra (que no té cul), i quan s'aferra a un ca, a poc a poc s'infla i s'infla fins que arriba a esclatar. Això mateix passarà amb el capitalistes, que ell mateix s'autodestruirà i acabarà fent un tro.

Al món, posem per exemple, hi ha una 25% de capitalistes practicants, una altre 50% hi somien, i el 25% restant de "tirats", que són els marginats i els que no interessen a ningú, perquè ja no entraran a la roda giratòria del capitalisme. Són uns residus del capitalisme: car, la persona, per estar dins el capitalisme, ha de rendir.

- I quina creus que és l'alternativa vàlida per al capitalisme?

- L'alternativa, l'única alternativa de futur, és i ha de ser el COMUNISME vertader, l'original. Les lleis d'en Marx no s'han posades mai en pràctica. Fins ara, l'únic que hi ha hagut són dictadures del proletariat, però no comunisme.

La caiguda de l'Est, contràriament al que pensa la gent, ha fet molt de bé al comunisme, perquè tothom pensava que allò era el comunisme quan en realitat no ho era.

Crec que el món ha d'acabar i acabarà en una vertadera comunitat. Precisament, als Fets dels Apòstols ja s'anuncia aquesta vertadeta comunitat.

La utopia sempre és possible, i el comunisme també ho és.

El bon Jesús era un comunista: el que ell predicava era inconcebi-

ble, a l'època en què va viure. Ell deia: "Benaventurats els pobres", però aquells que podent ser rics, fossin pobres. Ó sigui, que tu, voluntàriament, siguis pobre podent ser ric; que el bisbe, envers de viure a un palau, visqués a una barraca, o hi ficàs tots el pobres de Palma, en el palau. A aquests "benaventurats", es referia Jesús.

- Veus, aleshores, molta diferència entre el capitalisme i el comunisme?

- Sí, són totalment antagònics.

Tal com he explicat, no pot existir cap capitalisme bo, ni persones capitalistes bones, perquè no ho serien: el capitalisme, per si mateix, intrínscament, ja és dolent.

En canvi, sí que hi pot haver comunismes bons i dolents. Segons Marx, i aquesta és la màxima comunista "cadascú ha de treballar segons la seva capacitat i cadascú ha de rebre segons les seves necessitats".

Amb el capitalisme, la riquesa només s'aconsegueix robant als altres. Per curiositat, et diré que -seguint la "tesi" de l'amo Andreu- en el món d'ara sols hi ha tres maneres de fer-se ric:

a) Amb una herència, que és robar perquè tu no l'has suada.

b) Amb la loteria, que també és robar a tots els que hi han posat, i c) Robant.

- I el SOCIALISME, quin paper jugaria, enmig de tot això?

- Bé, el socialisme és un pas intermediari entre el capitalisme i el comunisme: el socialisme és rebre segons les hores que fas feina.

- Pere, quins són els principals defectes que trobam a la societat moderna, occidental, per tal de poder arribar a l'ideal cristià?

- Per poder arribar a l'ideal cristià hem de repassar la història: i l'hem d'acceptar (perquè la història ens fa odiosa la religió, i si no podem assimilar els grans desastres

de la religió, com les guerres, com la Inquisició, com les divisions religioses, etc. no podem arribar a l'ideal primer que és Jesús de Natzaret).

Crec que l'assolirem tornant a les arrels primeres, als primers anys del Cristianisme, bastants anys abans de Constantí "el Gran", on hi ha allò que Jesús volia que fos la seva petita comunitat.

Hi va haver anys bons en què el Cristianisme era contra la guerra, l'esclavitud, la injustícia,.... de tal manera que un cristià, en cap moment no podia fer el servei militar i si un major es volia batiar, primer havia de renunciar al militarisme i a la seva paga.

Després, però, en ser oficial i polític, amb Constantí, va perdre l'essència i es convertí en cosa de masses. El primer error que ferem va ésser voler abolir les religions "paganes" (que no tenien res de "paganes", d'altra banda), perquè a l'emperador, li interessava que només hi hagués una religió per a la unitat de l'Imperi, i, per això, expandiren el Cristianisme, per ser la religió majoritària d'aleshores.

- Podries definir, breument o així com et sembli millor, aquests conceptes?

- És clar que sí.

- Vegem, doncs:

JESÚS: Un profeta. És aquell home històric que existí i que fou mort per les seves idees revolucionaries.

CRIST: A la Bíblia jueua hi ha el nom de "Crist" en llengua grega, que vol dir "l'ungit o escollit per Déu". El que passà és que va aparèixer un home que li deien "Jesús", i, després de matar-lo, pensaren que era el "Crist" que sortia a la Bíblia. Per això l'anomenaren "Jesucrist, o sigui: "Jesús és el

Crist".

Crist som tots: tots som ungit per Déu, tots som el fill de Déu, perquè com tu no n'hi ha d'altre. És precisament d'aquí que ve l'expressió "Tot Crist".

DÉU: Déu és l'amor, és el sol,... és TOT.

Moisés digué que Déu és el qui ÉS: és la vida, som tots. Déu som les cent ovelles, no les noranta-nou.

RELIGIÓ: És quelcom que desapareixerà.

ELS MIRACLES: Els miracles així com els entenem no són veritat: en Llätzer fou ressuscitat, però no de cos, sinó d'ànima (era un capitalista pur que fou convertit per Jesús).

Sant Pau diu: "aixeca't tu que dorms i ressuscita d'entre els morts".

A Joan 3,16, Jesús diu: "ningú no pot tenir accés a la vida de Déu, si primer no reneix de dalt".

I la resurrecció de Jesús és totalment simbòlica.

LA RESSURRECCIÓ: Hi ha dues resurreccions: una voluntària, la de nosaltres, la del nostre esperit, perquè la vida eterna es viu en aquest món. (La resurrecció és en aquest món, no a l'altre); i una altra, la forçada, que és la que tindràs tant si vols com si no, que és l'altre món.

Quan tu mors, el que desapareix és el mal que has fet, però ets tan immortal com els altres. No ens feim immortals per haver estat bons o dolents, sinó pel simple fet d'haver nascut.

LA MORT: La mort és la vida. La mort no existeix. Només mor aquell que no viu. Aquell que té vida no mor mai perquè la vida és espiritual.

Plató diu que la mort és com una barca que amarram per passar a un altre món.

Només moren els qui han viscut pobres per morir rics.

LA VIDA: No se sap què és: s'ha de viure.

L'AMOR: és Déu.

GANDHI: Un profeta, com Jesús.

EL CHE GUEVARA: Un revolucionari.

EL PAPA: És "el papa".

*La vida no se sap què és:
s'ha de viure.*

ELS DOBLERS: No haurien de ser el tot.

LA POBRESA: No hauria d'existir.

LA BÍBLIA: Un camí.

L'ENVEJA I L'EGOISME: Una desgràcia.

LA NATURALESA: S'ha de respectar.

LES ARMES: S'han d'abolir.

L'ACTUAL GOVERN DE LES BALEARS: S'ha de canviar.

LA CIÈNCIA: Ha d'estar al servei de l'home.

LA POLÍTICA: També ha d'estar al servei de l'home.

EL NACIONALISME: No s'ha de sobrepassar.

L'IMPERIALISME: Ha de desaparèixer.

MARX: Un ideal.

LA FELICITAT: Estar bé.

Els peruans, pel que fa a la religió, la practiquen exactament com nosaltres: els homes són uns incrèduls; i les dones són molt beates, com als pobles de Mallorca.

- Creus que, actualment, podem parlar de l'existència d'una "crisi" dins l'Església?

- Efectivament, l'Església es troba en una crisi, però en una crisi salubre, perquè es va descobrint tot el camuflatge d'un món imperialista i capitalista començat astutament en temps de Constantí.

- Què ens podries dir de la teva estada al Perú? Quines són les principals diferències que hi trobes respecte a aquí?

- Bé, primer de tot vull dir que la gent del Perú és igualaleta que la d'aquí: són persones, com nosaltres. Ara bé, si agafam l'àrea religio-

sa i la material, per exemple, podem comentar una sèrie de punts:

a) Pel que fa a la religió, la practiquen exactament com nosaltres: els homes són uns incrèduls; i les dones són molt beates, com als pobles de Mallorca.

Per ventura, la joventut hi té més interès, perquè pensa que la religió li pot ser útil per a un canvi polític.

Allà hi ha molta religiositat popular, sensible, molta cosa externa: creuen que els sants ressuscitaran...

La religió, a Sudamèrica, hi entrà a cops de creu i catecisme. L'espanyol va encobrir, va matar els indis. I la gent, la varen vèncer, però no convèncer. L'indi està vençut, però no convençut, i encara té por. b) Quant al material, hi ha pocs rics molt rics i molts de pobres, molt pobres.

- Per acabar, Pere, com veus el futur del món? Ets pessimista o optimista respecte a això?

- Optimista, molt optimista. Crec que mai ens havíem trobat en un marc tan adequat per avançar cap a l'ideal cristià.

Així, doncs, amb aquest optimisme vital que respira en Pere i amb l'esperança que algun dia poguem disfrutar d'una utopia feta realitat, vos anim a la construcció d'aquest Cristianisme, el qual cadascú hauria de convertir en el seu estil de vida, en una manera de pensar i de practicar, amb la nostra família i amb els que ens envolten, amb tot allò, en definitiva, que constitueix la màgia de la vida. I en Pere, segurament perquè és al mateix temps ideòleg i practicant convençut del camí vital que Jesús de Natzaret traçà un dia entre la seva comunitat, ens animarà per assolir aquest estat humà, mostrant-nos amb els seus exemples de cada dia com és factible quelcom que tots teníem per impossible.

PARENOSTRIC

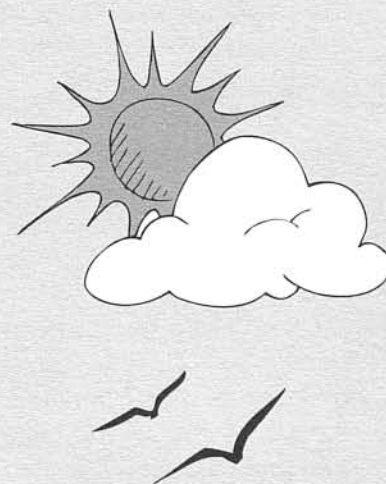
TEMPS: sa temperatura mitja està entre els 14°C i els 18°C (màxima mitja) i els 10°C. Amb 4 dies de cel clar i 6 cobert, la insolació disminueix fins a 166 hores de sol, a raó de 5 hores i mitja cada dia.

AL CAMP: temps de llaurar les terres de foravila i llevar totes les males herbes, així com de fer una neteja de branques seques als arbres i vinyes.

A L'HORT: les endivies ja haurien d'estar sembrades, així com l'enciam, espinacs i alls. Podeu sembrar carxoferes noves de les que tenen mes arrels.

Els xixeros n'hi ha que ja les tenen ben grossos, i n'hi ha que esperen a que plougui, però aquest temps és molt "raro". Fins que arribi el fred es poden sembrar arbres nous.

AL JARDÍ: ja és ben hora d'haver posat en remull les cabeces de flors, o haver-les sembrades.

Plataforma en defensa de la llei d'espais naturals

La plataforma en defensa de la llei d'espais naturals ha convocat una manifestació per el proper dia 26 de novembre a les 20 h. a la plaça d'Espanya. Del seu èxit en pot dependre el resultat de la campanya. Si la resposta del poble mallorquí és massiva, és ben possible que la modificació de la llei no se produeixi. Aquesta plataforma compta ja amb 110 Adhesions d'entitats, partits polítics, sindicats col·lectius professionals, etc. de tota Mallorca.

Ja son moltes les vegades que els mallorquins hem hagut de sortir al carrer per defensar el nostre territori, sempre amb un gran èxit de participació i de resultats.

Davant els forts interessos que mouen als partits polítics, la manifestació en defensa de la protecció d'espais naturals es l'únic instrument que queda al poble mallorquí per impedir noves agressions al nostre territori.

Els interessos de mitja dotzena d'especuladors no és el reflex de tots els mallorquins. O al menys no hauria d'esser així. Tothom xerra de CRISI, per amunt, i per avall, i no ens hauríem de pensar que la construcció d'unes quantes urbanitzacions noves i varis camps de golf la ens aturaràn, (sols l'allargaríem), perquè aniríem ben equivocats. Si ha de servir per aturar la crisi sacrificar:

SON REAL	750 ha
PORTALS VELLS - CALA FALCÓ	150 ha
FELANITX	30 ha
PUIG DE SANT MIQUEL	10 ha
GAIETA GRAN	25 ha
SON QUINT, SON QUINT, SON VIDA, ETC.	250 ha
CALA ALCAUFAR	130 ha
SA SAL ROSSA	6 ha
SA TALARASSA	10 ha
GERRA DE SA COVA SANTA	500 ha
EVISSA	24.877 ha (Rebaixa del grau de protecció)
FORMENTERA	3.496 ha (Rebaixa de grau de protecció)

ENDAVANT, sinó, no haurà servit per res sacrificar els espais.

Lunas de Hiel

Llunes de fel? Sí, realment una bona pel·lícula, una pel·lícula d'aquelles que tan poc acostumats a veure estam... Dramàtica? Sí, bastant, una pel·lícula trista, però al mateix temps alegre, de cap manera esperançadora... Eròtica? molt al principi, degenerant cap el sadomaso i tot tipus de perversions diverses però evolucionant altre cop cap al més pur morbo sense complicacions al final del film... Intensa? No t'aturaràs de moure't ni un moment dins la butaca... Atípica? a més no poder... Europea? Absolutament... L'argument? un matrimoni britànic, autèntica parodia de la completa felicitat conjugal es veu involucrat en el joc morbós i destructiu d'una altra parella, la qual, aprofitant l'atracció que el gentleman britànic sent per la dona que no li correspon, li fa escoltar la història de la seva relació, una relació que degenerant progressivament en el pla sexual i moral i que es va deteriorant; paralelament, també es va deteriorant la relació de la parella britànica, fent tot això que el final de la pel·lícula sigui molt prometedor.

El director? Realment Roman Polanski s'ha lluit amb un film que apenes té en compte la fotografia però que no descuida ni el més mínim detall argumental, a més, una excel·lent interpretació de Peter

Coyote en el paper d'un dels personatges més satírics, perversos i al mateix temps desgraciats que trobaràs mai.

Tots aquests ingredients, regats amb una banda sonora composada per Vangelis que dona una pau interior molt discordant amb la tensió del film, formen "Llunes de fel", una pel·lícula que com el seu propi nom indica, no és apta per adictes als contes de fades i que, evidentment compte amb totes les meves benediccions recomanant-vos que la vegeu el més aviat possible i sense esforçar-vos massa tractant d'endevinar el final de la pel·lícula, és boníssim però totalment imprevisible...

Brosio, Ambrosio

Les magranes ■ Els codonys ■ Pastis de codony i brossat

LES MAGRANES (PUNICA GRANATUM)

Les magranes com deien els romans, són la poma que grana bé i abundant en grans. És un arbre molt antic, doncs ja el coneixien els egipcis (2.500 anys abans de J.C.).

COMPOSICIÓ I PROPIETATS

Les magranes són un dels aliments més rics en mangavès, fonamentalment, com es sab per la formació de diversos ferments en l'organisme humà que requereix de 2 a 3 mgs. diaris d'aquest element.

Les magranes tenen propietats tònicocardíques, tenífugues i astringents. Les seves propietats tenífugues (contra tot tipus de cucs intestinals) eren conegudes antigament encara que varen ser oblidades durant molts de segles per occident.

Les magranes són molt indicades, en totes les alteracions del metabolisme i les putrefaccions digestives. Les flores s'empren contra la diarrea i la lencorrea. La pels conté, així mateix una gran quantitat de gluàsids astringents que poden fer restrenyiment.

ELS CODONYS (EJDOMÀ VULGARIS)

El codony és originari d'Àsia Menor i neix espontàniament a l'Illa de Creta, en els boscos del Càncas, i en el Nord de Pèrsia. El seu cultiu molt antic es va estendre fins a Grècia, on el seu fruit estava consagrat a Venus i era símbol de felicitat, amor i fecunditat.

PROPIETATS I USOS

Els codonys tenen propietats aperitives, estomacals i astringents i hepàtiques, utilitzant-se, sobretot, en convalescències i diarrees. Les seves llavors són curatives en casos d'irritació de les mucoses de la tràquea, bronquis i estómac, per les seves substàncies tàniques i mucilaginoses. No s'han de capolar les llavors, doncs desprenen una substància amigdalina que posteriorment torna un àcid cianhídric, un potent verí.

Existeixen dues preparacions medicinals que cita ja antigament Discòrides i que es fan amb codonys:

La primera es diu "Melino" i l'emboliquen en pedaços ben nets els codonys madurs i es deixen així durant deu dies i

nits. Després es posen dins un plat o altre cosa, tapats d'oli d'oliva verjo, sense refinar, i es deixen macerar durant 8 hores o més, fent els codonys a trossos. Darrerament se suquen ben sucats els codonys i aquest oli serveix per curar tot tipus de nafres.

La segona es diu "Melomeli": es tallen els codonys en trossos sense llavors. Es tapen de mel i es deixen durant l'any. Després d'aquest any es poden utilitzar aquests trossos de codony amb mel per curar la disenteria, els problemes de fetge i ronyons, i en casos de retenció d'orina.

TÈCNiques DE COCCIÓ:

La més antiga es coure'ls damunt les flames del foc i l'altre seria posar-los al forn dins una greixonera o rostidora amb un poquet d'aigua perquè no es ferrin, doncs així amb aquests dos mètodes de cocció mantenen totes les seves substàncies pèctiques.

Tomeu Català

PASTÍS DE CODONY I BROSSAT

Ingredients: un terç de tassó d'aigua, dos terços d'oli d'oliva, una mica de sal i dos tassons de farina integral o normal.

Es mescla la sal, l'oli i l'aigua i després es posa la farina i es pasta fins que no s'aferri per les mans. La deixam reposar durant mitja hora i després s'estén damunt un motlle untat d'oli i farina.

Per al farcit: 300 grs. de brossat, 3 o 4 cullerades soperes de mel, una cullarada de suc de llimona, una llimona ratllada, un polset de canyella mòlta i dos ous.

Es batien els ous, amb el suc de llimona, la canyella i la ralladura de llimona, després s'hi afegixen el brossat i la mel o sucre, es mescla tot això. Una vegada mesclat es posa dins el motlle, a damunt això s'hi posen els codonys amb dues cullerades de mel i a damunt, per adornar, es posa rotllons de codony cuit. Es posa al forn ben calent i després passat al mínim durant una hora i a menjar.

Bon Profit

Tomeu Català

Jocs Populars

A comptar dits

Una persona d'edat, estirant el dit gros d'un al.lot petit, fent cantussola diu: AIXÒ ÉS TON PARE, i estirant un dit darrera l'altre va dient: AIXÒ ÉS TA MARE, AQUEST DEMANA PA, AQUEST DIU QUE NO N'HI HA. I engronsant ben aviat el dit petit, diu: I AIXÒ ÉS SA PORCELLETA QUE FA UI, UI... o que FA NYIC, NYIC...

Amateurs

Primer de tot vos hem de dir que a partir del mes que ve ja tendreu les classificacions de la regularitat i dels màxims golejadors de totes les categories.

Pel que fa a aquest mes futbolísticament xerrant el podem qualificar com ni bo ni dolent sino d'EMPAT ja que tots els resultats han estat aquest.

Vilafranca 2 ■ Sant Jordi 2

De molt important es pot qualificar l'expulsió d'en Barraques al minut 15 de la segona part per dues targetes groges. L'equip no estava jugant bé però superava a l'equip rival amb certa facilitat, però arrel de jugar amb un jugador menys el Sant Jordi es va créixer i a falta de cinc minuts perquè acabàs el partit va aconseguir el seu segon gol i ens vàrem poder donar bé per satisfets amb el punt aconseguit.

Els gols els vàren fer en Tià Sunyer i en Barraques.

Lluçmajor 0 ■ Vilafranca 0

Resultat totalment injust perquè només hi va haver un equip damunt el camp que va esser el Lluçmajor que va dispondre de cinc o sis clares ocasions de gol que va saber aprofitar. No es pot fer una forta crítica perquè pensam que l'equip que tenim enguany quan siguin tots els homes poden arribar enfora si la cosa no es desbarata i segueixen complint així com ara ho fan.

Vilafranca 0 ■ Atº Balears 0

Un altre partit sense ocasions clares de gol només podem destacar una d'en Barraques al principi del partit. S'ha de destacar que el nostre equip tenia les baixes de Tià Julià, d'en Moleta, Damià, Garau, Montserrat i d'en Pere Lull que encara que va jugar ho va fer lesionat.

La Victòria 0 ■ Vilafranca 0

Partit jugat el Diumenge matí i on la nota més significativa era la de que tota la plantilla del C.F. Vilafranca era present a la

concaria d'hora, cosa molt important i que crec que és la primera vegada que succeeix. Va tornar a esser un partit molt avorrit però en el que l'equip va dur un punt i un positiu.

L'equip, ara per ara està a la cinquena posició amb deu punts i dos positius i amb dos punts més ja es trobaria en llocs de pujar, que és el que desitja la plantilla, la directiva i sobretot els socis i seguidors.

Benjamins del C.I.M.

RESULTATS

Vilafranca	1	▪	Felanitx	1
Avance	2	▪	Vilafranca	0
Vilafranca	3	▪	Porreres	0
Cardessar	2	▪	Vilafranca	0

Continua la marxa un poc irregular dels al.lots d'en Pep Ribes que si be dins Vilafranca només han perdut un punt dels possibles enfora del camp del Molí Nou no estant fent els bons partits que poden. Dels resultats d'aquest mes cal destacar l'empat que es va obtenir davant el Felanitx que fins aleshores havia anat lider i no havia perdut cap punt. També s'ha de destacar la derrota dins el camp del Cardessar que és un dels colistes de la categoria.

Infantils 3^a reg.

RESULTATS

Vilafranca	0	▪	Ca'n Picafort	3
Calvià	3	▪	Vilafranca	0

Només han jugat dos partits aquests dies els infantils, el primer va esser contra el lider de la categoria i que encara no li han fet cap gol, el nostre equip no va jugar gaire be ja que han demostrat que poden fer molt millor del que ho varen fer. Al segon partit jugat molt alluny del nostre poble els nostre al.lots varen jugar i aguantar be el rival durant la primera part, però un gol ja a la darrera de la primera part les va tirar la moral pen terra i a la segona les va sortir un poc el cansament del viatge i amb dos ràpits contraatacs de l'equip local es va establir el resultat de tres a zero.

Excursions

Grup Excursionista de Vilafranca

Excursions Tardor - Hivern 1.992

ES PUIG TOMIR 1.103 m. (6 Desembre)

Aquest puig és sense dubte, el que provoca més fort impacte al muntanyenc que hi va per primera vegada, tant per les poques facilitats que presenten els seus voltants per assolir el cim com per l'apoteosica visió panoràmica que pot admirar-se des d'aquest puig.

Aquesta mica de dificultat per l'accés, és el que realment do l'atractiu a l'aficionat a la muntanya

Tomir, Nevada 1.988

APUNTAR-SE AL BAR AMENGUAL ABANS DE DIA 2 DE DESEMBRE

SI SOM MOLTS LA FAREM AMB AUTOCAR

EQUADOR: VOLCANS I LES ILLES GALAPAGOS

Equador és una república d'Amèrica del Sud creuada per la línia que divideix la Terra en dos hemisferis. La seva capital és Quito, la segona ciutat més alta del món, situada a 2.850 m. La superfície del país es de 283.000 km. quadrats i la població actual supera els 8 milions d'habitants distribuïts de la següent manera: 10% de població blanca, 39% d'indígenes, 41% de mestizos i 5% de negres i mulats.

La distribució territorial és de 32 províncies amb les co-

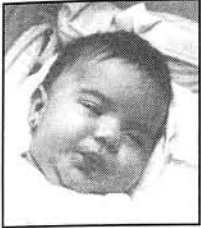
rresponents capitals administratives. De tota manera, el país es troba dividit en quatre regions des del punt de vista geomorfològic: la regió costanera, a la vorera de l'oceà Pacífic; la zona de la cordillera andina; la zona oriental, domi-

nada per la selva i finalment l'Arxipèlag de les Galàpago, de gran importància naturalística.

Dia 7 de desembre es projectaran diapositives sobre una expedició a aquest país de contrast (a les 21'15 h. al local SA NOSTRA).

Naixements

**SANDRA
AMOROS HERRACH**

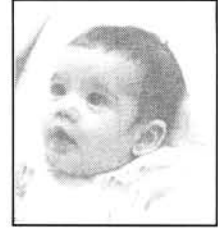
Fill de: Joan i Francisca

Naixement: 10 - 7 - 92

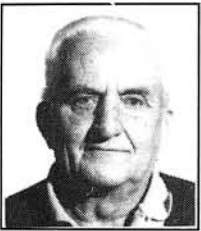
**M.ª NEUS
NICOLAU ROIG**

Fill de: Jordi i Maria

Naixement: 29 - 6 - 92

Defuncions

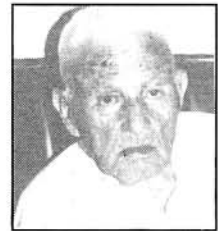

**SEBASTIAN
GARI SANZO**

77 anys • 5 - 11 - 92

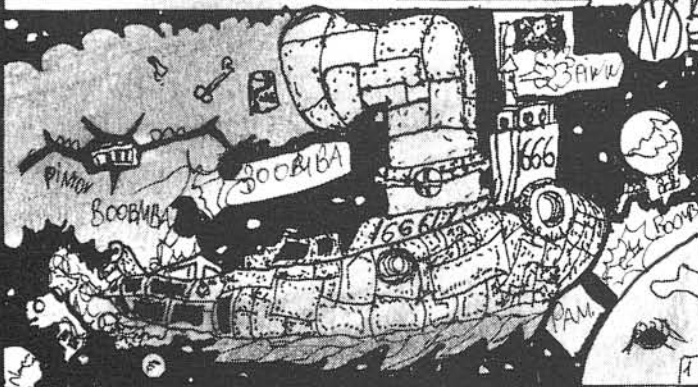
**PEDRO ARTIGUES
MAYOL**

100 anys • 4 - 11 - 92

LA FURBADA

PART: 9
NOU

JA ESTÀ SA SUPER-VELOCITÀ INSTAL·LADA!

HENS HAN FERIT LA NAV

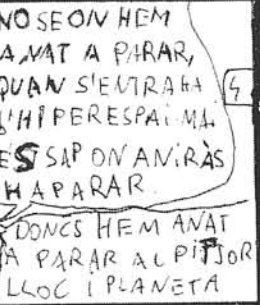
QUIETS TU? DON HAS SORTIT?

¡SOQUESE!, SI JO SUGAVA UNA MÀQUINA

TENS IDEA ON ESTEMARA?

HEM CAIGUT

NO SE'ON HEM ANAT A PARAR, QUAN S'ENTRAHA S'HI PERESPAM. ES SAP ON ANIRÀS A PARAR.
DONCS HEM ANAT A PARAR AL PIJOR LLOC I PLANETA

TOTS A D'EFORA HEM DE REVISAR ELS MACS. DUISSA CAIXA D'EINES

JA SABIA JO QUE AQUESTA FUGIDA ACABARIA MALAMENT

¡LEVAT QUE NO VEIG RES!

¡¡GRAAAA!

NO SE M'OCORREIX COM TREURER SA NAV DAQUEST MERDEE

¡MOTENDREM A SUDA, SEGONS SA GUIA INTERGALÀCTICA, AN AQUEST MON NO HI HA COLÒNIA HUMANA

¡TENDREM QUE RADIAR UNA SENYAL DE AUXILI I ESPERAR QUE QUACCU LA REBI.

FAM, TENC FAM...
DA ME TENS FART... ES QUE VO LAPS D'IR ALTRE COSA?

JO HE M QUECO

GRRR DRICKS DRICKS
YEP... XOP XOP... QUI SERA?

CONTINUARÀ